

UDC 378.147:81

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/70-2-47>

Nataliia PYLYPENKO-FRITSAK,

orcid.org/0000-0002-5261-582X

Lecturer at the Department of Language Training for Foreign Citizens

Sumy State University

(Sumy, Ukraine) n.pylypenko-frytsak@drl.sumdu.edu.ua

FORMATION OF SOCIOCULTURAL COMPETENCE IN FOREIGN STUDENTS DURING PRACTICAL CLASSES IN UKRAINIAN LANGUAGE ON THE TOPIC “NOUNS OF COMMON GENDER”

The article is dedicated to the issue of developing socio-cultural competence in foreign students during the process of learning Ukrainian as a foreign language through the study of nationally marked non-equivalent vocabulary. In the research, socio-cultural competence is understood as a combination of knowledge, skills, abilities, and personal capacities that enable foreign students to communicate in Ukrainian with native speakers in various situations according to norms of speech and behavior based on tolerance, and it is considered as a holistic system of interrelated components: country studies, linguistic country studies, social, and sociolinguistic. It is noted that teaching Ukrainian to foreign students leads to the formation of their intercultural linguistic identity, which is conditioned by the unity of language and culture education and studying Ukrainian as a foreign language in a context of cultural dialogue. The work states that different cultural phenomena are recorded, preserved, and transmitted using lexical-grammatical forms, particularly in nationally specific lexical units and non-equivalent vocabulary, which are inherent to one language and absent in another. The author includes common gender nouns – lexemes reflecting the worldviews and value orientations of the Ukrainian people, serving as a means of representing the linguistic worldview, illustrating various aspects of the people's life, preserving rich information about customs and traditions of the Ukrainian linguo-cultural society, its value system, and acting as a mental mirror of national-cultural values. The author argues the necessity of focusing on the subtopic “Nouns of Common Gender” during Ukrainian language lessons while studying the theme “Gender of Nouns”. The aim is to acquaint foreign students with this important category of nouns. The author provides examples of tasks on the topic “Ukrainian Nouns of Common Gender” for practical classes and outlines prospects for further research

Key words: *socio-cultural competence, foreign students, non-equivalent vocabulary, common gender nouns.*

Наталія ПИЛИПЕНКО-ФРИЦАК,

orcid.org/0000-0002-5261-582X

викладач кафедри мовної підготовки іноземних громадян

Сумського державного університету

(Суми, Україна) n.pylypenko-frytsak@drl.sumdu.edu.ua

ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ТЕМИ «ІМЕННИКИ СПІЛЬНОГО РОДУ»

Розвідку присвячено питанню формування та розвитку соціокультурної компетентності студентів-іноземців у процесі навчання української мови через вивчення національномаркованої безеквівалентної лексики. У дослідженні соціокультурна компетентність розуміється як сукупність знань, умінь, навичок і здібностей особистості, що надають можливість студентам-іноземцям спілкуватися українською мовою з носіями мови в різних ситуаціях відповідно до норм мовлення і поведінки на основі толерантності, та розглядається як цілісна система взаємопов'язаних компонентів: країнознавчого, лінгвокраїнознавчого, соціального та соціолінгвістичного. Наголошено, що під час навчання іноземних студентів української мови відбувається формування їх міжкультурної мовної особистості, що зумовлено вивченням української мови як іноземної в умовах діалогу культур, єдністю навчання мови та культури. У розвідці зазначено, що різні культурні феномени фіксуються, зберігаються та передаються за допомогою лексико-граматичних форм, зокрема безеквівалентної лексики, національно-специфічних лексичних одиниць, які властиві одній мові й відсутні в іншій. До такої лексики автор відносить іменники спільного роду – лексеми, які відбивають особливості світосприйняття та ціннісні установки українського народу, є засобом репрезентації мовної картини світу, ілюструють різноманітні сфери життя народу, зберігають багату інформацію про звичаї та традиції українського лінгвокультурного суспільства, його систему цінностей, виступають «ментальним дзеркалом» національно-культурних цінностей та здатні служити надійною запорукою успішного спілкування. Автор доводить необхідність на заняттях з української мови під час вивчення теми «Рід іменників» виділити підтему «Іменники спільного роду» та

.....
 ознайомити іноземних студентів з цією важливою категорією іменників, наводить приклади завдань з теми «Українські іменники спільного роду» для практичного заняття та окреслює перспективи подальших досліджень.

Ключові слова: соціокультурна компетентність, іноземні студенти, безеквівалентна лексика, іменники спільного роду.

Problem Statement. The education of foreign students in Ukrainian higher education institutions begins with mastering the Ukrainian language, considering a cross-cultural approach as an important factor of sociocultural integration and adaptation in the context of Ukraine's European choice (Vorona, Pylypenko-Fritsak, Cherniakova, 2021). During the teaching of Ukrainian to foreign students, their intercultural linguistic identity is formed, which is conditioned by the unity of language and culture education and the study of Ukrainian as a foreign language in a context of cultural dialogue.

The socio-cultural competence of foreign students, which is formed in the process of learning Ukrainian as a foreign language, is one of the most important components of this discipline's content. This competence goes beyond the mere study of grammar and vocabulary, penetrating into deeper layers of the language associated with culture, history, and social customs. It plays a key role in forming a comprehensive understanding of the language, which is particularly important for foreign students and contributes to the development of a secondary linguistic personality (Pylypenko-Fritsak, 2021: 57).

One of the important aspects of forming socio-cultural competence is the integration of cultural elements into education, linguistic phenomena, and the lexical composition of the Ukrainian language with national-cultural content, etc. This not only helps students understand the Ukrainian language through the context of its history and traditions but also promotes intercultural interaction. In today's globalized world, such interaction is crucial for effective communication between representatives of different cultures. Furthermore, the use of culturally oriented materials can increase student motivation and engagement. This makes the learning process more interesting and dynamic, which, in turn, facilitates better assimilation of the material. Therefore, special attention is required in the development of methodological support, taking into account the achievements of ethnolinguistics, linguoculturology, the theory of intercultural communication, sociolinguistics, and the justification of the appropriateness of using nationally marked vocabulary for the formation of socio-cultural competence, which determines the relevance of this work.

Analysis of research. The concept of 'socio-cultural competence' is associated with the name of the American linguist Dell Hymes (Hymes, 1973), who

first articulated the idea of a socio-cultural component of linguistic competence, and with the system of competencies developed by the Dutch scholar Jan van Ek. In his research, Jan van Ek (Ek, 1986) examines socio-cultural competence as the knowledge of the socio-cultural context and studies how this context influences the choice and communicative effect of using certain linguistic forms.

In Ukrainian science, the concept of "socio-cultural competence" gained popularity and development at the beginning of the 21st century thanks to the work of Ukrainian scientists. Scientific research by domestic scholars has illuminated important aspects of socio-cultural competence and its components (Fomenko, 2014), they have examined ways to develop socio-cultural competence in students during the process of learning a foreign language (Maksymenko, 2019; Pavliuk, 2005; Kolodko, 2005), and while teaching the Ukrainian language to foreign students who have come to study at Ukrainian higher education institutions (Prykhodko, 2021; Kushnir, 2013), the linguistic didactic model of formation is described sociocultural competence of foreign students (Kushnir, 2013; Vekua, 2019). Practical components of socio-cultural training of foreign students in Ukrainian higher education institutions in the contemporary period have been studied (Slutskyi, 2021), and methodological guidelines for improving the language learning process with a focus on this competence have been presented (Diadchenko, 2017). Since socio-cultural competence involves mastery of the language, the ability to choose and use linguistic forms and means appropriate to the purpose and communication situation, scholars emphasize the need to use authentic materials in educational materials to develop the aforementioned competence (Kostiuk, 2018; Maksymenko, 2019).

An analysis of the works of domestic scholars allows us to assert that socio-cultural competence is an important component of the general cultural development of society; it is this competence that ensures the formation of communication skills and mutual understanding of foreigners with representatives of other language cultures, as mastery of the socio-cultural component implies assimilation of a foreign cultural worldview, ensuring adequate understanding during communication (Semian, 2022: 151). However, the question of ways to form and develop socio-cultural competence,

the selection of educational and methodological materials in Ukrainian as a foreign language, focused on authentic material, remains open.

The aim of the article is to highlight the features of formation and development of socio-cultural competence in foreign students during the process of learning Ukrainian as a foreign language through the study of nationally marked non-equivalent vocabulary – nouns with undifferentiated gender characteristics.

To achieve this goal, the following tasks have been outlined: 1) to investigate the essence of socio-cultural competence and its components; 2) to identify the main ways of forming socio-cultural competence in foreign students; 3) to justify the necessity of using authentic materials in Ukrainian language classes as a foreign language, nationally marked vocabulary, particularly nouns with undifferentiated gender characteristics; 4) to demonstrate tasks that can be used with foreign students in Ukrainian language classes to develop socio-cultural competence.

Presentation of the Main Material. For successful intercultural communication, it is not enough to just master the language system and acquire speech skills and abilities. It is necessary to gain knowledge of the cultural peculiarities of the language speakers, their habits, traditions, norms of behavior, etiquette, and learn to understand their communicative behavior and adequately use this knowledge in the communication process, belonging to another culture. Socio-cultural competence is an integral prerequisite for forming the communicative competence of an individual ready for intercultural communication.

First of all, let's clarify the essence of the concept of sociocultural competence. The analysis of the definitions of the concept of 'sociocultural competence' allows us to conclude that this term is considered by domestic scholars as:

– the ability of a person to consciously apply the social and cultural contexts of the country whose language is being studied, in the process of foreign language communication, and the ability to use linguistic means according to the nationally conditioned peculiarities of their use (Kolodko, 2005: 19);

– the ability of an individual to consciously and productively act in a situation of uncertainty, positively solving the vital tasks of society, subjectively understanding the possibilities of behavioral options, which take various forms of cultural self-expression and creativity of positively oriented social groups and individual individuals in mastering social space (Pavliuk, 2005: 33);

– the quality characteristic of personality, based on the sum of acquired knowledge in social and cultural

spheres of life, value orientations; ability and readiness for intercultural communication with speakers of other languages and cultures, integration into the multicultural global space (Fomenko 2014: 153);

– the ability and readiness to apply a combination of sociolinguistic, sociopsychological, country studies, and intercultural knowledge to achieve understanding between individuals or groups representing different societies, through linguistic means and within the socio-cultural context of one of the parties (Diadchenko, 2017: 29);

– the combination of knowledge from different social and cultural spheres and the ability to interact with representatives of different cultural communities, relying on acquired experience (Kostiuk, 2018: 55);

– mastering the national culture, traditions, cultural and historical values of the country whose language is being studied (Maksymenko, 2019: 188);

– the comprehensive characteristic of the intercultural linguistic personality of foreign students, an effective substantive block, formed through the knowledge of not only one's own but also other cultures, and the experience of intercultural communication (Vekua, 2019: 102);

– the complex phenomenon of acquiring multicultural knowledge, skills, and values in the process of intercultural communication in a certain life situation with the aim of demonstrating tolerance towards other people (Semian, 2022: 152).

Summarizing the interpretations of the concept of socio-cultural competence, we will formulate an integral definition of the phenomenon of socio-cultural competence: from the perspective of teaching the Ukrainian language to foreign students, we consider socio-cultural competence as a set of knowledge, skills, abilities, and personal capacities that enable foreign students to communicate in Ukrainian with native speakers in various situations based on tolerance, according to the norms of speech and behavior, as well as the norms and traditions of Ukrainian culture.

Researchers of socio-cultural competence emphasize the multi-component nature of its structure. For instance, S.O. Prykhodko (Prykhodko, 2021: 232) suggests considering socio-cultural competence as a unity of four components: *cognitive* (mastery of knowledge necessary for successful socio-cultural activity, considering the peculiarities of a foreign culture), *communicative* (readiness for intercultural communication, ability to establish contact with representatives of another culture), *axiological* (readiness for tolerant interaction with representatives of other ethnicities, cultures, and religions), and *activity-based* (a complex of formed abilities applied in

the process of intercultural interaction with people of different socio-cultural groups).

In studying the socio-cultural competence of foreign students, T. M. Kolod'ko (Kolodko, 2005: 19) identifies interrelated components: country studies, linguistic country studies, social, and sociolinguistic. The country studies component involves knowledge about the culture of the country whose language is being studied; the linguistic country studies component includes knowledge of lexical units with national socio-cultural semantics and the ability to use them in situations of intercultural interaction; the social component implies a desire and readiness to interact with others, the ability to live in society; the sociolinguistic component involves the ability to use the linguistic resources of the language according to the traditions, views, values, lifestyle, rules, and norms of behavior accepted in the culture of the country. Thus, socio-cultural competence ensures the ability to navigate the socio-cultural peculiarities of the authentic linguistic environment, the ability for intercultural communication, contributes to socio-cultural adaptation in a foreign language country, and fosters a tolerant attitude towards other communicators.

In light of the new language policy of European states [Languages and language policy], which aims to develop individuals capable of conducting a dialogue of cultures based on foreign language training, foreign students, 'armed' with country studies, linguistic country studies, sociolinguistic knowledge, skills, and abilities, should be able to organize speech communication according to the social norms of behavior characteristic of native speakers. They should be able to use linguistic means according to the nationally conditioned peculiarities of their use, and etiquette (verbal and non-verbal) behavior that is subordinate to socially, culturally, historically, and traditionally defined rules of communication in standard situations of Ukrainian national communication. Therefore, for successful intercultural communication, it is not enough to just master the language system and acquire speech skills and abilities. It is necessary to gain knowledge of the cultural peculiarities of language speakers, their habits, traditions, norms of behavior, etiquette, learn to understand their communicative behavior, and adequately use this knowledge in the communication process, belonging to another culture. Socio-cultural competence involves forming in students a comprehensive system of perceptions about the national linguo-sociocultural peculiarities of the country, which allows associating the same information with a linguistic unit as the native speaker, and thus achieve fully adequate communication.

Based on the above, we can conclude that socio-cultural competence is based on knowledge about the country whose language is being studied, its national-cultural peculiarities, norms of verbal and non-verbal behavior of its speakers, and the ability to appropriately use and understand grammatical forms in various sociolinguistic contexts. Socio-cultural competence implies the formation in students of a comprehensive system of perceptions about the national linguo-sociocultural peculiarities of the country, which allows them to associate the same information with a linguistic unit as the native speaker, and thus achieve fully adequate communication. Socio-cultural competence involves readiness for intercultural communication, forming a tolerant intercultural and transcultural consciousness that recognizes the existence of another national-cultural identity as equal to their own culture.

There is no doubt that language is an integral part of identity and the most direct expression of culture (Franke Michaela, 2017); is the most important means of actualizing and functioning of human culture; reflects the national-cultural perceptions of the world of an individual and an ethnos as a whole. Each separate language symbolise identities and are used to signal identities by those who speak them and are the key to knowing other people (Byram Michael).

Different cultural phenomena are recorded, preserved, and transmitted through lexical-grammatical forms and contribute to the dialogue with the bearers of the culture. The material aspect of culture is represented in the language by nationally-specific lexical units. These primarily include non-equivalent vocabulary and connotations inherent to the words of one language and absent (or differing) in another.

The semantics of non-equivalent vocabulary is largely determined by the history, culture of the country, human activity, worldview (Tupytsia, Zimakova 2012); it reflects the national cultural uniqueness of the language at the lexical level, naming concepts and phenomena in a certain culture that are not characteristic of others. Non-equivalent vocabulary can be recognized as vocabulary with a national-cultural component, as it denotes everything that has been or is characteristic and distinctive for the culture, everyday life, and traditions of a certain people (in our study – the Ukrainian people), conveying national color and mentality.

Culturally marked nominative units, words, and expressions with special cultural semantics are part of the Ukrainian national-linguistic worldview, reflecting the most valuable dimensions of human life, a conscious attitude towards such concepts as good and bad, right and wrong, etc., reflecting the value orien-

tations of the Ukrainian ethnos. Such specific nationally marked units in the Ukrainian language, we consider to be nouns of common gender – lexemes that denote persons of both sexes and clearly realize their grammatical meaning only in the context. As scholars note, nouns of common gender are nouns whose external form does not indicate the gender of the person mentioned, conveyed by forms of the grammatical masculine or feminine gender (Bezpoiasko, Horodenska, Rusanivskyi 1993: 54). Such a characteristic feature of nouns as common gender is most closely associated with expressing specialized, non-neutral meanings – negatively evaluative, augmentative, and augmentative combined with negative (Khaliman, 2011: 64).

The mentioned category of nouns is a grammatical phenomenon known to all Slavic languages, but it is especially characteristic of the East Slavic languages, in which such lexemes form a distinct integral group against the background of general Slavic languages. Nouns of common gender reflect the peculiarities of world perception and value settings of the Ukrainian people, serve as a means of representing the linguistic worldview, illustrate various aspects of the people's life, preserve rich information about the customs and traditions of the Ukrainian linguo-cultural society. Knowledge of these lexemes can serve as a reliable guarantee of successful communication.

Among the nouns of common gender, the following semantic groups are distinguished: nominations of individuals based on specific psychophysical properties: by character traits (brawler, bully), habits, behavior (bully, strongman), by type of activity, social status (book carrier, scribbler); external appearance (awkward person, clumsy person), congenital or acquired defects, physical deficiencies (stutterer, cripple, slouch, fool); intellectual qualities (know-it-all, brave person, dullard); by moral-ethical qualities (hard worker, sanctimonious person, hypocrite) (Volovenko, 2009: 281–282); nominations of individuals by profession, type of activity (thief, scribbler, fisherman, toastmaster, etc.); characterization of a person by origin and social status (homeless person, foundling, orphan); characterization of individuals by emotional evaluation (charmer, brave person); attitude of a person to work (slacker, hard worker), etc. In their semantics, nouns can have: a) a negatively evaluative component (upstart, sinner, envious person, failure, glutton); b) a positively evaluative component (daredevil, good fellow, kind-hearted person, likable guy, stylish person); c) can be devoid of evaluative components, expressing a neutral attitude towards the person they refer to (left-handed person, crooked person) (Merinov, 2005: 59–61).

Therefore, nouns with undifferentiated gender characteristics are specific lexicon that contains a qualitative semantic characterization of a person regardless of their gender, contain value orientations of a certain people, form an important element of the linguistic worldview, related to perceptions of a person.

Considering the aforementioned and in view of the increased attention to the principle of anthropocentrism as a manifestation of the human factor in language, we find it necessary in Ukrainian language classes, while studying the topic “Gender of Nouns”, to highlight the subtopic “Nouns of Common Gender” and acquaint foreign students with this important category of nouns. These lexemes belong to nationally-specific vocabulary associated with perceptions of a person, their individual characteristics, reflecting the value of a person regardless of their gender. This has led to the development of methodological recommendations and didactic material for the topic “Nouns of Common Gender”, which includes practical lessons (author's lessons on studying nouns of common gender in an English-speaking audience), socio-cultural comments to the linguistic didactic material, and a translation dictionary of nouns of common gender, as certain Ukrainian lexemes do not have English equivalents. In line with the principle of socio-cultural correspondence, the didactic material reflects the uniqueness of the culture of the Ukrainian people, helps students realize the language as a carrier of cultural values. As the educational materials are addressed to foreign students with English as the language of instruction, English is used as a mediating language for presenting theoretical material, explanations, and comments, and for translating new words.

Let's provide examples of tasks from the topic “Ukrainian Nouns of Common Gender” for practical lessons, which we define as consolidating knowledge on the topic, forming linguistic competence. The aim of the lesson is to improve students' knowledge of nouns of common gender in modern Ukrainian, enhance creative skills in using nouns of common gender in their own texts; develop communicative competence (particularly, socio-cultural competence) of foreign students, improve skills in oral (dialogical and monological) speech, promote the increase of foreign students' cognitive interest in learning Ukrainian, and reinforce positive motivation for learning.

Завдання 1. *Розподіліть іменники спільного роду на 3 групи з негативним, позитивним та нейтральним значеннями. Складіть речення з іменниками однієї групи. Запишіть та прочитайте складені речення. Divide the common gender nouns*

into three groups with negative, positive, and neutral meanings. Make sentences with nouns from one group. Write down and read the composed sentences.

Слова: молодчина, одиночка, замазура, зануда, симпатяга, сирота, рибалка, трудяга, роботяжечка, добряка, нечеса, підлиза, нахаба, ладо, брехло, заїка, багатознайко, чортяка, відчаюга, рівня, шульга, роззява, самоучка, приبلуда.

Негативні	Позитивні	Нейтральні

Завдання 2. Розподіліть іменники спільного роду за значенням на 2 групи: фізичні особливості та риси характеру/вдачі. Складіть речення з іменниками однієї групи так, щоб у першому воно належало до чоловічого роду, а в другому – до жіночого. Divide common gender nouns by meaning into 2 groups: physical characteristics and personality/temperament traits. Compose sentences with nouns from one group so that in the first sentence it belongs to the masculine gender, and in the second – to the feminine.

Слова: задира, каліка, базікало, шульга, дурносміх, білоручка, шкандибайло, кульга, гуляка, однорука, лівша, волоцюга, кривошия, кривоножка.

Фізичні особливості	Риси характеру/вдачі

Завдання 3. Замість крапок вставте потрібні іменники спільного роду зі списку: невдаха, трудяга, замазура, ненажера, плакса, непосида, лежебока, жаднюга, завида, забудько, соня. Використовуйте словник. Replace the dots with the appropriate common gender nouns from the list: невдаха, трудяга, замазура, ненажера, плакса, непосида, лежебока, жаднюга, завида, забудько, соня. Use a dictionary.

1. Він дуже багато їсть, він
2. Вона завжди спить, вона
3. Галина – ..., тому що вона постійно плаче.
4. Артем завжди всім заздрить, він... .
5. Сашко часто забуває свої речі, він такий
6. У Оксани постійно брудний одяг, брудні руки й обличчя, вона така
7. Микола ніколи нікому нічого не дає, не робить друзям подарунки, він
8. Його батько й серйозно працює, він ..., а його сестра не любить працювати, тільки відпочиває і розважається, така
9. У Дениса завжди проблеми, йому завжди не щастить, він

10. Сергій не може спокійно всидіти на одному місці і 5 хвилин, такий

Завдання 4. Прочитайте та перекладіть текст. Дайте назву тексту. Read and translate the text. Give the text a title.

Мене звали Василь Коваленко. Це моя вулиця і мій рідний будинок №15, де живе моя велика і дружна родина. Мій батько Петро – інженер. Він багато працює, всі знають, що Петро – справжній трудяга. Моя мати працює на пошті, вона листоноша. Мати завжди допомагає сусідам, родичам і друзям, всі говорять, що Марія – добряга. У брата Сашка є власний бізнес, він програміст, працює дистанційно. Батько і старший брат Сашко у вільний час люблять рибалити, вони завзяті рибалки. Матері подобається шити і готувати смачні страви, вона гарна господиня. Сестра Ганна теж любить готувати, а ще вона чудово вчиться у школі й займається спортом: відмінниця і просто молодчина. Сестра Катерина в родині найменша, вона ще ходить до дитячого садочка. Бабуся Віра і дідусь Микола вже не працюють, вони пенсіонери, але часто допомагають родині робити хатні справи. Ще у нас живе пес Бровко, такий симпатяга! Нещодавно молодша сестричка Катерина, відома непосида, знайшла пухнасту білу кицьку, що прибилудилась до нашого двору. Ми її так і назвали – Приبلуда.

Поряд з нами живуть цікаві люди, дуже товариські, це сусіда Сергій і сусіда Олена. Олена працює на пошті разом з мамою, вона її колега, а дядько Сергій – будівельник. Він може збудувати будь-що, хоча його цієї справи ніхто не навчав, він здібний самоук.

Я навчаюсь в університеті на гуманітарному факультеті, пишу гарні статті, знімаю цікаві відео про студентське життя та мрію бути журналістом. Мені подобається наш університет, моя група. Разом із своїми одногрупниками я створив популярний блог. У мене чудова родина, друзі і сусіди. Ніхто не скаже, що я невдаха.

Завдання 5. Знайдіть та випишіть із тексту іменники спільного роду. Поясніть значення цих іменників. Find and write down the common gender nouns from the text. Explain the meanings of these nouns.

Завдання 6. Дайте відповіді на запитання: Answer the questions:

1. Скільки родичів у сім'ї Коваленків?
2. Як їх звали?
3. Хто у родині найстарший, а хто наймолодший?
4. Яка це родина?
5. Ким працюють батьки Василя? Які вони люди?
6. Ким працює брат Сашко?

7. Чим він захоплюється у вільний час?
8. Що люблять робити у вільний час батьки?
9. Де вчиться сестра Ганна? Чому Василь говорить, що вона молодчина?
10. Чим займається молодша сестра Катерина? Яка вона?
11. Чи працюють дідусь і бабуся? Чим вони займаються?
12. Чи люблять у родині Коваленків тварин?
13. Які тварини живуть в будинку Коваленків?
14. Чому кицьку назвали Приблуда?
15. Як звати найближчих сусідів родини?
16. Ким працюють сусіди? Які вони люди?
17. Чому Василь вважає, що сусіда Сергій здебільшого самоук?
18. Де навчається Василь?
19. Ким він мріє бути?
20. Чи гарний він студент? Чому?
21. Що створив Василь разом із одногрупниками?
22. Чи можна сказати, що Василь – невдаха?
23. Як ви думаєте, чи правильно Василь обрав свій фах?

Завдання 7. Аудіювання. Прослухайте речення. Чи відповідають вони змісту оповіді (тексту із завдання № 4)? Якщо відповідають, позначте таке речення знаком «+», якщо не відповідають – знаком «-». Listening. Listen to the sentence. Do they correspond to the content of the story (text of task No 4)? If they match, mark this sentence with a “+” sign; if they do not match, mark it with a “-” sign. In case of incorrect information, answer with the correct answer.

1. Родина Коваленків велика і дружна.
2. Їхній батько Петро – лікар.
3. Їхня мати Марія – листоноша.
4. Петро не любить роботу, він лежебока.
5. Старший брат Сашко працює будівельником, він самоук.
6. Батько і брат Сашко завзяті мисливці.
7. Мати любить шити й готувати смачні страви.
8. Марія не ділиться з сусідами, бо вона жаднюга.
9. Сестра Ганна відмінниця й молодчина.
10. Ганна, як і мати, любить готувати.
11. Сестра Катерина вчиться у школі.
12. Дідусь і бабуся працюють на фабриці.
13. Віра і Микола – найстарші в родині.
14. В будинку Коваленків живуть кішка й собака.
15. Молодша сестричка Катерина – забіяка.
16. Кицьку назвали Приблуда, тому що вона сама прибулилась до двору.

17. Родина має гарні стосунки з сусідами.
 18. Олена і Сергій – колеги.
 19. Василь Коваленко навчається в інституті.
 20. Василь мріє бути журналістом.
 21. Василь не любить свою групу.
 22. Друзі говорять, що Василь Коваленко – невдаха.
 23. У родині Коваленків четверо дітей.
- Завдання 8. Розкажіть про родину Коваленків. Tell us about the Kovalenko family.**

Завдання 9. Розкажіть про свою родину, друзів, сусідів. Використовуйте слова спільного роду. Tell about your family, friends, neighbors. Use common words.

At the end of the lesson, the teacher can combine the content of the lesson with reflective activities and inquire about what new things students have learned about one concept or another. One of the unconventional methods of work is the technique of comparative analysis. This means that after becoming acquainted with material containing nationally marked non-equivalent vocabulary (specifically, nouns with undifferentiated gender characteristics), students are encouraged to compose a similar text using the realities of the language and culture of their native country.

Considering the principle of socio-cultural correspondence, the didactic material for lessons on nouns of common gender reflects the uniqueness of the culture of the Ukrainian people, helps students realize the language as a carrier of cultural values. This necessitates the development of socio-cultural comments to the linguistic didactic material, the compilation of a translation/explanatory dictionary for nouns of common gender, as certain Ukrainian lexemes do not have an English equivalent. As a result of such activities, students' vocabulary is enriched, the quality of background knowledge about the country whose language is being studied is improved, and a significant increase in the level of motivation and cognitive activity of students is achieved, thereby forming socio-cultural competence.

Conclusions and prospects for further research. Sociocultural competence enables foreign students to feel like active participants in the communicative process and comfortable in various circumstances and situations. It involves having a broad worldview shaped by principles of equality, tolerance, and respect for the diversity of countries and peoples in all their manifestations. It also means understanding the patterns of cultural development as a process of creating, preserving, and transmitting universal human values, studying and comparing spiritual values, history, culture, customs, and traditions of one's own

and other nations, and being able to express and defend one's own opinion correctly, purposefully, and effectively. Practical experience demonstrates that foreign students' study of the topic "Nouns of Common Gender" contributes to the effective development of sociocultural competence and enables them to navigate the sociocultural specifics of an

authentic linguistic environment. This is because the mentioned lexemes belong to nationally specific vocabulary associated with conceptions of a person, their individual characteristics, and illustrate various aspects of a nation's life. They serve as sociocultural markers and a means of representing the linguistic worldview of Ukrainian linguistic and cultural society.

BIBLIOGRAPHY

1. Безпояско О. К., Городенська К. Г., Русанівський В. М. Граматика української мови. Морфологія : підручник. Київ : Либідь, 1993. 336 с.
2. Воловенко І. В. Семантико-граматичні ознаки фемінативів. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. 2009. № 5. С. 279–282.
3. Векуа О. Формування соціокультурної компетентності студентів-іноземців. *Modern Engineering and Innovative Technologies*. 2019. 3 (08–03), P. 101–105. <https://doi.org/10.30890/2567-5273.2019-08-03-046> (дата звернення 29.11.2023).
4. Дядченко Г. В. Звіт про науково-дослідну роботу формування лінгвістичної, соціокультурної та професійної компетенції студентів-іноземців у сучасному інформаційному та освітньому просторі. первинне дослідження джерельної бази з тематики формування лінгвістичної компетенції студентів-іноземців у сучасному інформаційному та освітньому просторі. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/89147/1/Diadchenko_zvit_2017.pdf?jssessionid=BAC0EDCCD29CC34BF12D750B415AEA90 (дата звернення : 29.11.2023).
5. Колодцько Т. М. Формування соціокультурної компетенції майбутніх учителів іноземних мов у вищих педагогічних навчальних закладах : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2005. 24 с.
6. Костюк С. С. Розвиток компетентностей міжкультурної комунікації студентів-іноземців на основному етапі навчання української мови : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Кривий Ріг, 2018. 292 с.
7. Кушнір І. М. Лінгводидактична модель формування соціокультурної компетентності іноземних студентів. *Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки*. 2013. Вип. 22. С. 157–164.
8. Максименко Н. В. Соціокультурна адаптація іноземних студентів засобами краєзнавчого матеріалу. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія «Філологія. Соціальні комунікації». Київ : Видавничий дім «Гельветика». 2019. Т. 30 (69), № 3, ч. 2. С. 187–190.
9. Мерінов В. В. Функціонально-категорійна аспектуальність граматичного роду іменника в українській мові. Харків : Харківський нац.пед.ун-т ім. Г.С. Сковороди, 2005. 211 с.
10. Павлюк А.М. Соціальна робота як наука, вид професійної діяльності і спеціальність в системі вищої освіти. *Практична психологія та соціальна робота*. 2005. № 1. С. 51–55.
11. Пилипенко-Фріцак Н. А. Формування вторинної мовної особистості на заняттях української мови як іноземної: сучасні підходи до навчання. *Закарпатські філологічні студії*. 2021. Вип. 17. Том 1. С. 54–59.
12. Приходько С.О. Шляхи формування соціокультурної компетентності іноземних студентів у процесі професійно орієнтованого навчання мови у ЗВО. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах* : зб. наук. пр. / ред. А.В. Сущенко. Запоріжжя, 2021. Вип. 78. С. 230–234.
13. Сем'ян Н. В. Безеквівалентна лексика як соціокультурний компонент у навчанні іноземної мови. *Proceedings of the 4th International Scientific and Practical Conference «Scientific Paradigm in the Context of Technologies and Society Development» (December 16-18, 2022)*. Geneva, Switzerland № 136. С. 50–153.
14. Слущкий Я. С. Формування та розвиток соціокультурної компетентності іноземних студентів у ЗВО України. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2021. Вип.196. С. 156–160.
15. Тупиця О., Зімакова Л. Безеквівалентна лексика: проблеми визначення. Рідне слово в етнокультурному вимірі : зб. наук. праць, Дрогобич : Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2012. С. 251–258.
16. Фоменко Т. М. Визначення поняття «соціокультурна компетентність» у сучасній парадигмі вищої освіти. *Науковий вісник Сумського національного аграрного університету*. Суми, 2014. Вип. 42. С. 149–155.
17. Халіман О. В. Оцінні значення іменників спільного роду як проблема лексикографування (на матеріалі аналізу відповідей респондентів). URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/vdpu/Movozn/2011_17_2/article/28.pdf (дата звернення : 29.11.2023).
18. Byram Michael. Languages and Identities. URL: <https://rm.coe.int/preliminary-study-languages-and-identities-intergovernmental-conferenc/16805c5d4a> (Last accessed: 29.11. 2023).
19. Ek Jan Ate van. Objectives for foreign language learning. Strasbourg : Council of Europe; Croton, New York : Manhattan Pub. Co., 1986.
20. Franke Michaela. Language policy. 2017 URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/fiches_techniques/2013/051306/04A_FT\(2013\)051306_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/fiches_techniques/2013/051306/04A_FT(2013)051306_EN.pdf) (Last accessed: 28.11.2023).
21. Hymes D. On Communicative Competence. *Sociolinguistics* / J. B. Pride, J. Holmes (eds.). Harmondsworth, England : Penguin Books, 1973.
22. Languages and language policy. URL: <https://ecspm.org/eu-languages-language-policy-issues/> (Last accessed: 28.11.2023).

23. Vorona N. O., Pylypenko-Fritsak N. A., Cherniakova. A. V. Pedagogical Support of Foreign Students' Adaptation to the Socio-Cultural and Educational Environment of the Sumy State University. New challenges in the development of future specialists: collective monograph / editors: Gina Aurora Necula, Viktor Koval. Galați : Galați University Press, Romania, 2021. P. 155-172.

REFERENCES

1. Bezpoiasko O.K., Horodenska K. H., Rusanivskiy V. M. (1993). Hramatyka ukrainskoi movy. Morfolohiia [Grammar of the Ukrainian language. Morphology] : pidruchnyk. Kyiv : Lybid, 336 s. [in Ukrainian].
2. Volovenko I. V. (2009). Semantyko-hramatychni oznaky feminatyviv [Semantic and grammatical features of feminatives]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova*. № 5. 279–282. [in Ukrainian].
3. Vekua O. (2019). Formuvannia sotsiokulturnoi kompetentnosti studentiv-inozemtsiv [Formation of sociocultural competence of foreign students]. *Modern Engineering and Innovative Technologies*. 3 (08–03), P. 101–105. URL: <https://doi.org/10.30890/2567-5273.2019-08-03-046> (data zvernennia 29.11.2023). [in Ukrainian].
4. Diadchenko H. V. (2017). Zvit pro naukovo-doslidnu robotu formuvannia linhvistychnoi, sotsiokulturnoi ta profesiinoi kompetentsii studentiv-inozemtsiv u suchasnomu informatsiinomu ta osvithnomu prostori. pervynne doslidzhennia dzherelnoi bazy z tematyky formuvannia linhvistychnoi kompetentsii studentiv-inozemtsiv u suchasnomu informatsiinomu ta osvithnomu prostori [Report on research work on the formation of linguistic, sociocultural and professional competence of foreign students in the modern informational and educational space. primary research of the source base on the subject of the formation of linguistic competence of foreign students in the modern information and educational space]. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/89147/1/Diadchenko_zvit_2017.pdf;jsessionid=BAC0EDCCD29CC34BF12D750B415AEA90 (data zvernennia : 29.11.2023). [in Ukrainian].
5. Kolodko, T. M. (2005). Formuvannia sotsiokulturnoi kompetentsii maibutnikh vchyteliv inozemnykh mov u vyshchykh pedahohichnykh navchalnykh zakladakh [Forming the socio-cultural competence of future foreign language teachers in higher pedagogical educational establishments]: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04. Kyiv, 2005. 24 s. [in Ukrainian].
6. Kostyuk S. S. (2018). Rozvytok kompetentnosti mizhkulturnoi komunikatsii studentiv-inozemtsiv na osnovnomu etapi navchannia ukrainskoi movy [Development of intercultural communication competencies of foreign students at the main stage of learning the Ukrainian language] : dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.02. Kryvyi Rih, 292 s. [in Ukrainian].
7. Kushnir I. M. (2013). Linhvodydaktychna model formuvannia sotsiokulturnoi kompetentnosti inozemnykh studentiv [Language-didactic model of formation of socio-cultural competence of foreign students]. Vykładannia mov u vyshchykh navchalnykh zakladakh osvity na suchasnomu etapi. Mizhpredmetni zviazky. Naukovi doslidzhennia. Dosvid. Poshuky. Vyp. 22. S. 157–164. [in Ukrainian].
8. Maksymenko N. V. (2019). Sotsiokulturna adaptatsiia inozemnykh studentiv zasobamy kraieznavchoho materialu [Sociocultural adaptation of foreign students by means of local history material]. Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V. I. Vernadskoho. Seriia "Filolohiia. Sotsialni komunikatsii". Kyiv : Vydavnychi dim "Helvetyka". T. 30 (69), № 3, ch. 2. S. 187–190. [in Ukrainian].
9. Merinov V. V. (2005). Funktsionalno-katehoriina aspektualnist hrammatychnoho rodu imennyka v ukrainskii movi [Functional-categorical aspectuality of the grammatical gender of the noun in the Ukrainian language]. Kharkiv : Kharkivskiy nats.ped.un-t im. H.S. Skovorody, 211 s. [in Ukrainian].
10. Pavliuk A.M. (2005). Sotsialna robota yak nauka, vyd profesiinoi diialnosti i spetsialnist v systemi vyshchoi osvity. [Social work as a science, a type of professional activity and specialty in the system of higher education]. Praktychna psykholohiia ta sotsialna robota. № 1. S. 51–55. [in Ukrainian].
11. Pylypenko-Fritsak N. A. (2021). Formuvannia vtorynnoi movnoi osobystosti na zaniattiakh ukrainskoi movy yak inozemnoi: suchasni pidkhody do navchannia [The formation of a secondary language personality in classes of the Ukrainian language as a foreign language: modern approaches to learning]. *Zakarpatski filolohichni studii*. Vyp. 17. Tom 1. S. 54–59. [in Ukrainian].
12. Prykhodko S. O. (2021). Shliakhy formuvannia sotsiokulturnoi kompetentnosti inozemnykh studentiv u protsesi profesiino oriantovanoho navchannia movy u ZVO [Ways of forming the sociocultural competence of foreign students in the process of professionally oriented language learning in higher education institutions]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh : zb. nauk. pr. / red. A.V. Sushchenko*. Zaporizhzhia, Vyp. 78. S. 230–234. [in Ukrainian].
13. Semian N. V. (2022). Bezekvivalentna leksyka yak sotsiokulturnyi komponent u navchanni inozemnoi movy [Non-equivalent vocabulary as a socio-cultural component in foreign language learning]. *Proceedings of the 4th International Scientific and Practical Conference "Scientific Paradigm in the Context of Technologies and Society Development"* (December 16-18, 2022). Geneva, Switzerland № 136 S. 150–153. [in Ukrainian].
14. Slutskiy Ya. S. (2021). Formuvannia ta rozvytok sotsiokulturnoi kompetentnosti inozemnykh studentiv u ZVO Ukrainy [Formation and development of socio-cultural competence of foreign students in higher education institutions of Ukraine]. *Naukovi zapysky. Seriia: Pedahohichni nauky*. Vyp.196. S. 156–160. [in Ukrainian].
15. Tupytsia O., Zimakova L. (2012). Bezekvivalentna leksyka: problemy vyznachennia. Ridne slovo v etnokulturnomu vymiri [Non-equivalent vocabulary: problems of definition] : zb. nauk. prats, Drohobych : Drohobychskiy derzhavnyi pedahohichnyi universytet imeni Ivana Franka, S. 251–258. [in Ukrainian]

16. Fomenko T. M. (2014). Vyznachennia poniattia "sotsiokulturna kompetentnist" u suchasni paradyhmi vyshchoi osvity [Definition of the concept of "sociocultural competence" in the modern paradigm of higher education]. *Naukovyi visnyk Sumskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu*. Sumy. Vyp. 42. S. 149–155. [in Ukrainian].
17. Khaliman O. V. (2011). Otsinni znachennia imennykiv spilnoho rodu yak problema leksykohrafuvannia (na materialy analizu vidpovidei respondentiv) [Estimated meanings of common nouns as a lexicography problem (based on the analysis of respondents' answers)]. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/vdpu/Movozn/2011_17_2/article/28.pdf. [in Ukrainian]. (data zvernennia : 29.11.2023).
18. Byram Michael. Languages and Identities. URL: <https://rm.coe.int/preliminary-study-languages-and-identities-intergovernmental-conferenc/16805c5d4a> (last accessed: 29.11. 2023).
19. Ek Jan Ate van. (1986). Objectives for foreign language learning. Strasbourg: Council of Europe; Croton, New York: Manhattan Pub. Co.
20. Franke Michaela (2017). Language policy. URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/fiches_techniques/2013/051306/04A_FT\(2013\)051306_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/fiches_techniques/2013/051306/04A_FT(2013)051306_EN.pdf) (last accessed: 28.11.2023).
21. Hymes, D. (1973). On Communicative Competence. Sociolinguistics / J. B. Pride, J. Holmes (eds.). Harmondsworth, England: Penguin Books.
22. Languages and language policy. URL: <https://ecspm.org/eu-languages-language-policy-issues/> (last accessed: 28.11.2023).
23. Vorona N. O., Pylypenko-Fritsak N. A., Cherniakova. A. V. (2021). Pedagogical Support of Foreign Students' Adaptation to the Socio-Cultural and Educational Environment of the Sumy State University. New challenges in the development of future specialists: collective monograph / editors: Gina Aurora Necula, Viktor Koval. Galați : Galați University Press, Romania. P. 155–172.